

ΓΛΩΣΣΑΡΙΟΝ ΤΗΣ ΠΗΙΡΩΤΙΚΗΣ.

(Συνέχεια. Ἴδε φυλλάδ. 193 καὶ 194.)

— 000 —

Ν. Εἶναι περίεργον ὅτι ἡ χυδαία γλῶσσα ἐνῶ ἀπέβαλεν εἰς πολλάς λέξεις, χάριν εὐφωνίας, τὸ τελικὸν *ν*, εἰσέγαγε τοῦτο, καὶ πάλιν εὐφωνίας χάριν, ὅπου τὸ ἐκρινεν ἀναγκαῖον. Οὕτω λ. χ. ποτὲ δὲν προφέρομεν ὁ ὦμος ἀλλὰ ὁ *ν* ὦμος, ὡς καὶ ποτὲ δὲν προφέρομεν εἰς ὀνομαστικὴν μιὰ Ἀγεράϊδα, ἀλλὰ μιὰ *ν* Ἀγεράϊδα. Καὶ εἰς τοὺς στίχους

* Ἀφῆστέ με νὰ κρεμασθῶ ν' ἀρ' τῆς ἀλῆς τὸν κλῶνο,
Νὰ ἐγγὼ στὸν κόσμον ν' ἀκουσθῶ — Γ' ἡ ἀγάπη κάνει φένο.

Μπροπέρνω. Ἐλέγχω, ὀνειδίζω.

Συρεπέρνω. Πέρνω, σύρω μαζί μου. *Μ'* ἐσυρεπῆρε τὸ ποτάμι, δηλ. *μ'* ἐσυρε τὸ ρεῦμά του. *Μ'* ἐσυρεπῆρ' ὁ ἀγέρας, κτλ.

Συρεμπάλνω. Τὸ Ἰταλ. *introdursi, intronetersi*. Βίσιχωρῶ, ἢ λαμβάνω μέρος εἰς τὰ παρ' ἄλλων πραττόμενα. *Πολέμησε γὰρ συνέμπης στή συντροφιά τους. Συνέμπα κ' ἡσυχασέ τους.*

Ἀρτισκόφτω. Διακόπτω τὸν λόγον τινός. *Ὁρτας κρένω μὴ μ' ἀρτισκόφτης. Καὶ ἐμποδίζω τινὰ ἀπὸ τοῦ νὰ πράξῃ τί. Ἦθελῶ γάρτω, κί' ὁ Πέτρος μ' ἀντίσκοψε.*

Χερακόνω. Τὸ Ἰταλ. *impugnare*. Παρὰ τοῦ χεῖρ. Ἐλεγον καὶ οἱ ἀρχαῖοι *χεροπληθής, χερόπληκτος*, ἀντὶ *χειροπληθής*, κλ.

Σφαγή. Τὸ κατώτατον μέρος τοῦ τραχήλου.

Ἀρταίνω. Εἰς τὴν ἀρχαίαν του σημασίαν. *Ἀρτυσέ μας τὰ λάχανα.*

Προστελεῦω. Λαμβάνω καλὸν τέλος, καλὴν ἐκβασιν. *Ἡ δουλειά μου δὲν ἐπροστέλεψε.*

Κριτσανάου. Ῥῆμα μιμητικὸν τοῦ ἤχου τὸν ὁποῖον κάμνουν μασσώμενα μερικὰ ξηρὰ φαγητά. Οὕτω λ. χ. λέγομεν ὅτι τὸ παξιμάδι *κριτσανάει*, δηλ. κάμνει θόρυβον ἐνῶ τὸ μασσώμεν. Καὶ ἐπίθετον *κριτσανιστός*.

Διχάου. Ἐξαρκῶ. *Εἶναι λίγο, καὶ δὲ μὲ δικάει.*

Συροβογνιῶμαι. Τὸ ἀλλαχοῦ κατρακυλῶ. (Ἴδε *As. Βυζ.*)

Προλαβαίνω. Προλαμβάνω. *Ἐπρόλαβα κ' ἐκλείψα, καὶ δὲν ἐμπῆκε.*

Ματαπράτης. Ὁ ἀγοράζων καὶ μετὰπωλῶν.

Ῥάτα. Ῥῶγα σταφυλῆς.

Ἀντηλιάδα. Ἡ ἡλιακὴ ἀντανάκλασις. *Κλείσε, καὶ μᾶς στράβωσ' ἡ ἀντηλιάδα.*

Προσῆλιο. Τὸ ἡλιακὸν φῶς. *Πᾶ' γὰρ κάτσωμε στὸ προσῆλιο γὰρ ζεσταθοῦμε.*

Κορτοβόθαλμος. Ὁ ἀλλαχοῦ κορτοβίστης. Ὁ μύωψ.

Χαιράμερος! Εὐκτικόν. Ἴσον μὲ τὸ εἶθε γὰρ χαίρεσαι πάντοτε. Τοιοῦτον εἶναι τὸ *Πολύχρονος*, καὶ ἄλλα τινὰ, διδόμενα πρὸς χαιρετισμόν.

Σύρε. Ἐνικὴ προστακτικὴ τοῦ ῥήματος *Πάου*

(πηγαίνω). Πληθ. *Συρέτε*. Ἐν *Ζακύνθῳ* καὶ ἄλλαχοῦ λέγουσιν *Ἀμε, Ἀμέτε*.

Διαπλατένω. Ἀνοίγω παράθυρον ἢ θύραν καθ' ὅλον αὐτῆς τὸ πλάτος. Καὶ μετοχὴ *διάπлатος*.

Μουσμονλεύω. Τὸ ἀλλαχοῦ *Πασπατεύω*. (Ἴδε *As. Βυζ.*)

Καλοκρατῶ. Κολακεύω, περιποιούμαι τινὰ δι' ἰδιαιτέρους μου σκοπούς. Ἄλλο τὸ *καλοπιάνω*.

Σφάλλει. Λέγομεν *Μὲ σφάλλει τὸ γόνα, Μὲ σφάλλουν τὰ γόνα*, δηλ. μὲ πονοῦν, καὶ εἰς τούτην τὴν σημασίαν, τὸ ῥῆμα τοῦτο εἶν' ἐν χρήσει εἰς τὰ τρίτα μόνον πρόσωπα. Καὶ *σφαγιά*, οἱ ρευματισμοί.

Προβοδάου. Συνοδεύω τινὰ μέλλοντα ν' ἀναχωρήσῃ ἕως τοῦ μέρους ὅπου ἢ θὰ ἐπιβῇ εἰς τὸ πλοῖον, ἢ θὰ ἱππεύσῃ, κτλ.

Ξαμόνω. Τείνω τὴν χεῖρα διὰ ν' ἀρπάξω, ἢ ἐγείρω αὐτὴν διὰ νὰ κτυπήσω. *Ἐξάμωσ' ἐπάνω μου = Ἀσήκωσε χεῖρ. Ἐξάμωσε γὰρ τὸ πάρη, μὰ τὸν ἐπρόλαβα. Τὸ ξαμόνω ὑποτίθεται πάντοτε κίνημα γοργὸν καὶ αἰφνίδιον.*

Γαῦρος. Εἶδος ἰχθύος ἔχοντος τὸ χροῖμα τῆς σαρδέλας· εἶναι μικρότερος καὶ στρογγυλότερος ἐκείνης, καὶ (ὡς καλῶς ἐνθυμοῦμαι) δὲν ἔχει λέπια.

Πλάστης. Ἡ βέργα μὲ τὴν ὁποῖαν αἱ γυναῖκες πλάθουν τὰ φύλλα διὰ τὰς πῆτας.

Πόρη. Ἡ θερμὴ, ἢ ἀτμοσφαῖρα τοῦ πυρός. *Μὴν κάθεσαι σιμὰ στὴ φωτιά, καὶ σόδρχει' ἡ πόρη στὰ μοῦτρα. Τήρα, γὰρ μὴν ἔχη πολλὴ πόρη ὁ φούρνος.*

Πυρός. Ὀνομάζομεν πυρὰ μερικὰ φαγώσιμα τὰ ὁποῖα γαννοῦν ζέστην εἰς τὸν στόμαχον, καθὼς δροσιστικά ὅσα τὸν δροσίζουν.

Κάλοφος. Λέγομεν συνήθως δι' ὁσπρία ὅτι εἶναι ἢ δὲν εἶναι *κάλοφα*, δηλ. ὅτι εὐκόλως εὐφύνονται ἢ βράζουν.

Βλασερός. Λέγομεν ψωμί *βλασερό*, δηλ. φουσκωτὸν καὶ στρογγυλῶδες, ἐν ἐνὶ λόγῳ, ἐπιτυχημένον καὶ εἰς τὴν ζύμωσιν καὶ εἰς τὸ ψήσιμον. Παρὰ τοῦ *βλάζω* καὶ *βλασαρόν* τῶν σχολιαστῶν κλ.

Ῥελιάζω. Ἡ γυναικεῖα ἐκείνη ἐργασία διὰ τῆς ὁποίας διπλόνουν καὶ ῥάπτουν τὰς ἀκρας τῶν φορεμάτων διὰ νὰ μὴν ξεφτοῦν. Τὸ ἀλλαχοῦ *Μπιμπιλόνω*.

Γερεύω. Τὸ ἀλλαχοῦ *Γαίρω*. Ἀναλαμβάνω τὴν ὑγείαν μου, ἢ κάμω ὥστε ἄλλος νὰ τὴν ἀναλάβῃ. Καὶ *γερός*, ὁ ὑγιής.

Ὁγιος. Ὁποῖος.

* Ὁγιος τὸ λέει λαθεῖται, γὰρ ἀγάπη δὲ χτακίζει,

τί ἐμένα μὲ κατένευσε γιὰ τὸ νὰ μὲ καττάξῃ.

— Πάρε γιαντρί, τὰ γιαντρικά καὶ σῦρε στὴ δουλειά σου.

Τὸν πόνο πῶς σὲν καρδιά δὲν λένε τὰ χαρτιά σου.

Βολά. Φορὰ. *Δύο βολαῖς, τρεῖς βολαῖς*, ἀντὶ δύο, τρεῖς φοραῖς.

Γελάτας. Ὁ πάντοτε μειδῶν, ὁ χαρίεις, ὁ εὐπροσήγορος.

Προστύχι. Τὸ λαμβάνειν ἀνόμους τόκους.

Μεσάλι. Τὸ τραπεζομάνδυλον, τὸ μεγάλον ὁμῶς, μὲ τὸ ὁποῖον στρώνουν τὴν τράπεζαν.

Κλειδοκράτορας. Ὁ κρατῶν, ὁ ἔχων τῶν κλειδίων τὴν ἐπιστάσιν. Πάντοτε χλευαστικῶς.

Καπροδόκτης. Χλευαστικὸν καὶ τοῦτο ἐπίθετον διδόμενον εἰς τοὺς ὅσοι ἔχουν τοὺς ἐμπροσθίους ὀδόντας ὑπὲρ τὸ σύνθετος μεγάλους, ἢ ὡς κάπρου.

Συγκαμμάρα. Ἡ φλόγῳσις τὴν ὁποίαν κατὰ τὸ θέρος συμβαίνει νὰ ὑποφέρουν τὰ σκέλη, ὡς ἐκ τοῦ κινήματος καὶ τοῦ ἰδρώτος, καὶ τὴν ὁποίαν θεραπεύουν συνήθως ἀλείροντες αὐτὰ μὲ κρασίον, καὶ στεγνόνοντες ἀκολυθῶς μὲ ἄχνην. Καὶ ῥῆμα συγκαίνομαι, καὶ συγκαμμέρος, ὁ πάσχων.

Σοφίζομαι. Ὡς καὶ οἱ ἀρχαῖοι. Συλλαμβάνω ἰδέαν τινα κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον καινοφρενῆ. Τί κάβεται καὶ σοφίζεται! Ἐσοφίστηκε νὰ γκρεμίσῃ τὸ σπῆν.

Σκαρφίζεται. Ἐν χρήσει μόνον εἰς τὰ τρίτα πρόσωπα τῶν χρόνων. Σχεδιάζω, παραδέχομαι ἰδέαν τινα, καὶ ἐπιμένω εἰς αὐτήν. Τοῦ σκαρφίστηκε νὰ πᾶ σὲ πηγήν.

Φρύγω. Ὡς καὶ οἱ ἀρχαῖοι. Ξηραίνω τί εἰς τὴν ἡλίον ἢ εἰς τὸ πῦρ ὥστε καὶ νὰ χάσῃ κάθε ὑγρόν. Ὅθεν καὶ φρύξα, εἶδος παξιμαδίου.

Μαστροχάλης, καὶ μαστροχολαστής. Χλευαστικῶς εἰς ὅποιον ἐπιχειρίζεται νὰ κατασκευάσῃ ἢ νὰ ἐπιδιορθώσῃ τί, καὶ ἀπ' ἐναντίας τὸ χαλᾷ.

Ἀντρογύναικα. Γυνὴ ἔχουσα ἀνδρική προσώτα ὡς λ. χ. σωματικὴν ἀνάπτυξιν, εὐρωστίαν κτλ.

Στυλά. Ἐπίρρημα. Ἀσκαρδαμυκτί. Μ' ἐτήραξε στυλὰ στυλὰ μὲς τὰ μάτια, ἦται ἐκτύλωσεν εἰς ἐμὲ τὸ βλέμμα.

Λεύκα.

Ἑλεφαντῶ.

Ζωῖτσα.

Χορευτή.

Πολυχροιά.

Ζαχαρῶ.

Ὀνόματα κύρια γυναικῶν.

Κακοτρογῶν. Κακοφορμίζω. Ἡ πληγὴ ἐκακούρησε, δαλ. ἐχειροτέρευσε.

Χαρνέτο. Φράσις θωπευτική, ἵσως ἀντὶ χάριν τοῦ. Συνήθως τὸ λέγομεν εἰς τὰ μικρὰ παιδία. Καὶ χαρνέμου το, ἀντὶ χάρινέμου το.

Ξερούλιαζω. Τὸ ἰταλ. imbecillire. Εἰς γέροντας οὔτινες ἔχασαν τὴν δύναμιν τοῦ νοῦς. Καὶ ξερουλιασμένος, imbecille.

ΒΕΡΑΓΓΕΡΟΣ.

—ooo—

Ὁ δημοτικώτατος οὗτος τῶν τῆς Γαλλίας ἀοιδῶν, οὐχ ἥττον γνωστὸς καὶ παρ' ἡμῖν διὰ τὰ ἐνθουσιώδη μάλιστα ἁσμάτια ἅτινα ἐποίησεν ὑπὲρ τοῦ ἡμετέρου ἀγῶνος, κατέλιπεν, ἀποθανὼν τὴν 4 (16) ἰουλίου τοῦ παρελθόντος ἔτους περὶ τὸ 78 ἔτος τῆς ἡλικίας αὐτοῦ, τὴν ἰδίαν βιογραφίαν ἣς ὑπῆρξεν αὐτὸς συγγραφεύς. Ἐκ τῆς βιογραφίας ταύτης γε-

γραμμένης μετ' ἀρελαίας καὶ ἀληθείας, ἐξάγομεν ὅτι ἐπικρατέσταται ἦσαν παρ' αὐτῷ αἱ δύο ἐκείναι ἀρεταί· αἱ ἀναλλοιώτους ἐτήρησεν ἐρ' ὅλον τὸ διεξοδικὸν στάδιον τοῦ βίου αὐτοῦ· ἡ ἀγάπη, λέγομεν, πρὸς τὴν ἀνεξαρτησίαν καὶ ὁ πρὸς τὴν δημοκρατίαν ἔρως. Τοσοῦτον δὲ μᾶλλον ἀξίαχαστος εἶναι ἡ ἀνένδοτος αὐτοῦ ἐμμονὴ εἰς ὅσα ἐξ ἀπαλῶν ὀνύχων ἐπρέσβευσεν, ὅσον τὴν μὲν γέννησιν ἔσχε ταπεινὴν, τὴν δὲ ἀγωγὴν ἀτελῆ, ἀσυνάρτητον καὶ παρημελημένην, δι' ἑλλείψιν μάλιστα χρημάτων καὶ διδασκάλων ἱκανῶν. Γεννηθεὶς ὑπὸ πατρὸς ἔργον λογιστοῦ ματερχομένου πρὸς ὀφθαλμῶν, χωρὶς οὖν ἀπὸ τῆς μητρὸς καὶ παραδοθεὶς εἰς τροφὸν οὔτε γάλα ἔχουσιν, ἀλλ' οὔτε μισθομενὴν διὰ τὴν ἐνδειαν τῶν γονέων, ἐφθάσε διὰ μόνον εὐρυτίας καὶ συνέπειας εἰς τὴν περιωπὴν ὅπου εἶδομεν αὐτόν· ἦ-θελε δὲ ἀπολαύσει καὶ τῶν μεγαλητέρων τῆς πολιτικῆς ἀξιωματίων, ἀναδεικνύμενος καὶ ἀκαδημαϊκὸς καὶ ὑπουργός. ἔνν συγκιτένευσεν νὰ ὑπεβῇ ἐαυτὸν εἰς τὰς ὑποχρεώσεις εἰς αἷς καὶ πᾶς ὁ ἀναδεχόμενος τοιοῦτο ἀξίωμα. Ἀλλ' αὐτός, εἰ καὶ σφοδρότατος δημοκράτης, μισῶν ὅμως πάντα τοιοῦτον δεσμόν, οὐδὲ καὶ μερίδος πολιτικῆς, πρᾶγμα παράδοξον, ἀπαθὲς, ὑπῆρξεν, εἰ καὶ οἰκειότατος τῶν ἐπισημοτέρων ἀρχηγῶν τῆς μερίδος τῶν φιλελευθέρων. «Ἡμῖν, λέγει αὐτὸς οὗτος, κατὰ πάντα ἐλεύθερος, διότι οὐδέποτε ὑπῆρξεν ὀπτιδὸς μερίδος, ἀλλὰ γνώμης.»

Συνήθως βλέπομεν ἐν τῷ κόσμῳ τοῦτον ὅτι ὁ ἐκ ταπεινῶν ἀναφύμενος εἴτε κατὰ τύχην εἴτε καὶ διὰ τὴν ἀξίαν αὐτοῦ, φυσιοῦται, καὶ ἐναγωνίως ἀπενίξει πρὸς τὰ ὑψηλότερα αὐτοῦ κείμενα· λησμονῶν τὴν ἰδίαν καταγωγὴν γίνεσθαι καὶ τῶν ἐκ προγόνων ἀριστοκρατῶν ἀριστοκρατικώτερος. Τοιοῦτος δὲν ὑπῆρξεν ὁ υἱὸς τοῦ λογιστοῦ τοῦ ὀφθαλμοῦ Βερογγιέρου. Συντελέσας ὡς οὐδεὶς ἄλλος εἰς τὴν πολιτικὴν μεταβολὴν τοῦ 1830 ἔτους, ἀπεποιήθη νὰ ἐπισκεπθῇ τὸν νέον βασιλέα, καὶ τοι ἐπιρόνως παρακάλεσάντα αὐτόν διὰ τοῦ Λορίτ, διότι, λέγει, «ἐροῦμαι πρὸ πάντων μὴ μοι προσφέρῃ τιμὰς ἢ συντάξεις. Οἱ βασιλεῖς, ἔσων νεήλιδες καὶ ἂν ὦσι, δὲν ἀγκῶσι ν' ἀπορρίπτονται κατὰ πρόσωπον αἱ προτάσεις αὐτῶν. Καὶ μὴ ἐπισκεπτόμενον μὲν αὐτόν θά μ' ἐξελάβανε σκκιὼν καὶ ἀγροῖκον, ἀποβάλλοντες ὅμως τὰς προσφορὰς θά μ' ἐθιῶρει ὑπερόπτην καὶ αὐθάδη.»

Μετὰ τὴν μεταβολὴν τοῦ 1830 ἔτους, κατέλιπε πᾶσαν ὑπὲρ τοῦ δημοσίου ἐνέργειαν· διότι, λέγει, «μετὰ τὸν θρίαμβόν τῶν ἀρχῶν τοῦ δήμου καὶ τὴν κατάργησιν τῶν ἀρχῶν τῶν νομιμοφρόνων, ἐνόμισα τεταλεισμένον τὸ ἔργον μου. Ἐνόμισα ὅτι εἶδα το χρόνου τινὸς ἀναπαύσεως τὸ ἔθνος ἵνα κρίνῃ τὸ ἔργον αὐτοῦ» Πολλοὶ τῶν φίλων μου, προστίθησι μετὰ μικρόν, ἐπεθύμουν νὰ ἀναμειχθῶ εἰς τὰ πράγματα κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην . . . ἀλλ' ἡ ἐξουσία εἶναι ὄργανον δύσχρηστον, οὔτινος τὴν χρῆσιν πρέπει νὰ διδαχθῇ τις πολὺ πρὶν ἢ λάβῃ ἀνὰ χεῖρας αὐτό. »

Τοιαύτη ἐνότης χαρακτηρὸς εἶναι βεβαίως σπα-